

Sygn. akt I C 334/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 lipca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Toruniu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Wojciech Modrzyński

Ławnicy : -----

Protokolant: st. sekr. sądowy Monika Falkiewicz

po rozpoznaniu w dniu 15 lipca 2015 r. w Toruniu

sprawy z powództwa R. B.

przeciwko Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w W.

o zapłatę i zadośćuczynienie

1. Oddala powództwo;
2. zasądza od powoda R. B. na rzecz pozwanego Skarbu Państwa Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 120zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;
3. przyznaje ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Toruniu na rzecz Kancelarii Adwokackiej adw. W. M. wynagrodzenie w kwocie 180zł (sto osiemdziesiąt złotych) powiększone o należną stawkę podatku VAT tytułem pomocy prawnej udzielonej stronie z urzędu.

IC 334/15

UZASADNIENIE

Do Sądu Okręgowego w Toruniu wpłynął pozew R. B. przeciwko Skarbowi Państwa - Ministerstwu Skarbu Państwa o zapłatę 1.000.000 zł. Jako podstawę swoich roszczeń powód wskazał art. 47 §4 k.p.c. w związku z art. 61 i 65 oraz 56 k.c. w związku z art. 5 k.c. i art. 353 § 2 k.c., art. 3531 k.c. i art. 354 i 355 k.c. z zastosowaniem art. 357§1 k.c. Uzasadnienie pozwu jest niezwykle chaotyczne i nie pozwalało na jednoznaczne ustalenie okoliczności faktycznych stanowiących podstawę dochodzenia od Skarbu Państwa kwoty jednego miliona złotych. Powód zażądał m.in od Sądu Okręgowego w Toruniu rozstrzygnięcia niniejszej sprawy w składzie trzech sędziów zawodowych. Powód domagał się także wykładni woli i oświadczenia woli ustawodawcy i orzecznictwa i wnosił o ustalenie w oparciu o art. 189 k.p.c. rzeczywistej woli osób nieprawidłowo zachowujących się (?). W tym względzie powołał się na uchwałę siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 22 września 1995 roku w sprawie III CZP 118/95 (OSP 1996, nr 4 pozycja 78) przesądzającą o dopuszczalności powództwa o ustalenie naruszenia dobra osobistego na podstawie art. 189 k.p.c. Ustalenie to może iść w trzech kierunkach dotyczących stwierdzenia przysługiwania określonego dobra osobistego, ustalenia faktu jego zagrożenia lub ustalenia naruszenia tego dobra. Z tego też powodu powód domagał się ustalenia ww. trzech kierunkach, na podstawie powołanej uchwały, rzeczywistej woli osób, które zachowywały się nieprawidłowo w stosunku do wykładni oświadczenia woli obiektywnej, normy ustawodawcy i orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i w Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Z uzasadnienia pozwu wynika, iż powód trafił do więzienia po raz pierwszy w wieku siedemnastu lat. Otrzymał

wyrok trzech lat pozbawienia wolności. Wyrok ten wydany został w sytuacji, w której powód znajdował się w stanie braku świadomości, co doprowadziło do mimowolnego kształtowania się jego dalszej kariery przestępczej. Skutkowało także kolejnymi wyrokami pozbawienia wolności. Takiego życia nie chciał powód, ani jego rodzice. Zmniejszyło to powodowi radość życia. W ocenie powoda osoby reprezentujące władzę publiczną zlekceważyły prawidłowe przestrzeganie zasad i procedur bezpieczeństwa. Osoby te naruszyły także zasadę domniemania niewinności i zasadę *in dubio pro reo*. Zdaniem powoda oskarżony musi być traktowany jako niewinny niezależnie od przekonania organu procesowego. Zasada domniemania niewinności skierowana jest przede wszystkim do organów procesowych i jest nakazem ustawowym obowiązującym od wszczęcia postępowania przygotowawczego do uprawomocnienia się wyroku. Obowiązuje także przed sądem drugiej instancji. Zdaniem powoda wyrok uniewinniający oskarżonego powinien zapaść zarówno wtedy gdy została wykazana jego niewinność jak również wtedy kiedy wprawdzie nie została udowodniona niewinność, ale także nie zostanie udowodniona jego wina. W ocenie powoda z art. 5 k.p.k. i komentarza do powyższego przepisu wynika, iż jednym z obowiązków sądu jest ocena zebranych w sprawie dowodów przemawiających za tezą oskarżenia. Powinno to doprowadzić także do zestawienia tych dowodów z dowodami przeciwnymi, przemawiającymi na korzyść oskarżonego. W jego ocenie Sąd rozpoznający jego sprawę uchylił się od oceny dowodów. Powód wykazał, iż prowadzone przeciwko niemu postępowanie karne dotknięte było szeregiem błędów, a organy prowadzące śledztwo nie wyjaśniły wszystkich wątpliwości m.in. nie wyjaśniono czy policjanci zachowali się prawidłowo przy zatrzymaniu powoda w mieszkaniu jego dziewczyny. Policjanci doprowadzili do trzech niebezpiecznych sytuacji dla zdrowia i życia powoda, a ostatnia z tych sytuacji miała miejsce 31 sierpnia 1999 roku. Policjanci zatrzymali powoda, a następnie umożliwili mu ucieczkę. Gonili go pod centrum miasta. Po jakimś czasie ponownie złapali. Powód został skuty kajdankami i policjanci odprowadzili go na komendę. Powód ponownie uciekł policjantom z komendy w kajdankach. Te okoliczności w ogóle nie zostały ujawnione w śledztwie. Z dnia 31 sierpnia 1999 roku uczyniono tylko zapis, że został on zatrzymany i ma obowiązek zapłaty za kajdanki 150 zł. Policjanci wiedzieli, że powód był zatrzymany pierwszy raz jako podejrzany o popełnienie przestępstwa i wiedzieli także, że w tym czasie przebywał na ucieczce z zakładu poprawczego w O.. Powód czuł się oszukany przez instytucje zaufania publicznego, które za nic miały przyszłość i dobro jednostki i społeczeństwa. Instytucje te nie respektowały jego praw i wolności obywatela i człowieka. Zdaniem R. B. polskie więziennictwo nie odkryło prawdziwej osobowości powoda. Powinien być objęty szczególną, indywidualną formą oddziaływania, gdyż był on człowiekiem młodym. Brak tego wsparcia pogłębił złe nawyki powoda i doprowadził do konfliktu z prawem.. W ocenie powoda jest on przetrzymywany w warunkach które go deprawują. Te złe warunki odbywania kary i dalsza demoralizacja powinny być sygnałem dla Sędziego Penitencjarnego i dla Sądu wskazującym na niecelowość odbywania kary. Władza publiczna posiada instrumenty prawne pozwalającej na zmniejszenie surowych wyroków karnych, które zapadły w stosunku do powoda. Jednakże Sąd orzekający w jego sprawach ani Sędzia Penitencjarny nie zrobili nic w tym kierunku. W ocenie powoda błędy w prowadzeniu śledztwa skutkowały pozbawieniem go na 3 lata wolności, co wiązało się bezpośrednio z aresztowaniem. W sprawie powoda orzekał Sąd Okręgowy w K. mimo, iż jego zdaniem nie był do tego właściwy. Sprawę bowiem powinien rozpoznawać Sąd Rejonowy w K..

W piśmie z dnia 20 kwietnia 2015 roku powód uzupełnił żądanie pozwu i wskazał, iż podstawą jego żądania jest bezprawne pozbawienie wolności powoda na okres jednego roku za czyny z art. 224 § 2 k.k. Trzy czyny przypisane powodowi zostały przekształcone z czynów z art. 223 § 1 k.k. na czyny z art. 224 § 2 k.k. W ocenie powoda stanowi to czyn podżegania do bezprawnego pozbawienia wolności i ma charakter zniesławiający. Podstawą żądania jest następstwo powyższego czyli kolejne pozbawienie powoda na 2 lata pozbawienia wolności, bezprawne i niesłusznie.

Powód wskazał także, iż pozwał Ministerstwo Skarbu Państwa aby ułatwić dochodzenie roszczenia od pięciu podmiotów sprawczych. Wszystkie te podmioty reprezentuje Prokuratura Generalna Skarbu Państwa, a w związku z wysokością żądania nad nią jest Ministerstwo Skarbu Państwa. W przypadku błędu w rozumowaniu powoda powód wniósł o uwzględnienie stanowiska jego pełnomocnika w tym zakresie.

Wniósł także na podstawie art. 483 § 1 k.c. zastrzeżenie w postaci kary umownej w wysokości 500.000 zł w związku z niewykonaniem, nienależytym wykonaniem zobowiązania niepieniężnego związanego z naruszeniem art. 93, 94

k.c. oraz art. 5 i 342 k.c. a także art. 65§ 1 k.c. Pozwany jako podmiot profesjonalny obowiązany jest do zachowania należytej staranności i ostrożności.

Pismem z dnia 5 maja 2015 roku pełnomocnik powoda sprecyzował żądanie pozwu i wniósł o zasądzenie na rzecz powoda od pozwanego Skarbu Państwa - Zakładu Karnego w W. kwotę 1.000.000zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wraz odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Domagał się także zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu pisma pełnomocnik powoda wskazał, iż powód dochodzi zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, wyrządzoną powodowi skutek wykonywania władzy publicznej niezgodnie z prawem. W efekcie powyższego niezgodnego z prawem działania lub zaniechania władzy publicznej w osobie Skarbu Państwa - Zakładu Karnego doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda poprzez umieszczenie go w zakładzie karnym, w którym wg powoda doszło do jego demoralizacji, alienacji, dezintegracji psychicznej, zaburzonego procesu resocjalizacji i indywidualizacji kary pozbawienia wolności, społecznych warunków izolacji w przepelnionych celach, gdzie zaburzone jest funkcjonowanie porządku prawnego, odbywania kary w beznadziejnych i szkodzących warunkach, braku zapewnienia intymności, nie realizowania przez służbę więzienną praw i wolności człowieka, przetrzymywania powoda w nieludzkich i niehumanitarnych warunkach sanitarnych, bytowych oraz z powodu innych okoliczności opisanych w pozwie. Pełnomocnik powoda wskazał iż podstawą roszczenia powoda jest art. 417 § 1 k.c. w związku z art. 24 k.c. i art. 448 k.c.

W odpowiedzi na pozew Skarb Państwa Zakład Karny w W. działając przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego Skarbu Państwa kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu swego stanowiska pełnomocnik pozwanego wskazał, iż podnoszone w pozwie okoliczności w znacznym stopniu dotyczą sposobu prowadzenia postępowania sądowego w wyniku, którego powód został skazany. Z treści pisma pełnomocnika powoda domniemywać należy, iż podstawą żądań powoda są rzekomo nieprawidłowe warunki bytowe i sanitarne odbywania kary w przeludnionych celach mieszkalnych oraz demoralizacja jakiej doznał powód w czasie pobytu w Zakładzie Karnym w W.. Pozwany zaprzeczył wszelkim twierdzeniom powoda zawartym w pozwie. Pozwany wskazał iż powód odbywa karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w W. od 1 grudnia 2014 roku do chwili obecnej i od samego początku przebywa w tej samej celi mieszkalnej na specjalnym oddziale dla skazanych, o których mowa w art. 83 § 3 k.k.w. Cella ta ma powierzchnię 4,38 m², a powód przebywa w niej sam, dlatego zarzuty dotyczące rzekomego niespełnienia normy trzech metrów kwadratowych na jednego osadzonego oraz demoralizującego towarzystwa w celi mieszkalnej uznać należy za oczywiście bezpodstawne.

W Zakładzie Karnym warunki w jakich odbywa karę powód odpowiadają przepisom rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 stycznia 2014 roku w sprawie warunków bytowych osób osadzonych zakładach karnych i aresztach śledczych. Osadzony ma zagwarantowane osobne miejsce do spania, odpowiednie warunki higieniczne oraz dostateczny dopływ powietrza. Cella mieszkalna jest wyposażona w sprzęt kwaterunkowy zgodny z normami wynikającymi ze wskazanego wyżej rozporządzenia, a jego ilość jest dostosowana do liczby osadzonych przebywających w danej celi mieszkalnej. Sprzęt podlega okresowej konserwacji, zaś wszelkie usterki zgłaszane przez osoby osadzone lub zauważone przez funkcjonariuszy są na bieżąco usuwane. Cella powoda jest wyposażona w odpowiedni kącik sanitarny, a brak ogrodzenia w celu zapewnienia intymności nie jest wymagane z uwagi na to, iż jest to sala jednoosobowa. Na powódzie ciąży obowiązek utrzymania celi w odpowiedniej czystości. Wszystkie cele w zakładzie karnym w W. poddawane są również szczegółowym kontrolom co do prawidłowości ich oświetlenia. Przeprowadzone kontrole nie wykazały w tym zakresie żadnych nieprawidłowości. Zakład Karny w W. monitoruje także na bieżąco temperaturę panującą w celach. Temperatura ta zgodna jest założeniami §134 ust. 2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 12 kwietnia 2002 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. nr 75, pozycja 890 z późniejszymi zmianami). W ocenie pozwanego bezpodstawne są również zarzuty dotyczące braku zindywidualizowania kary oraz programu resocjalizacji. Powód odbywa karę w systemie programowego oddziaływania, na który dobrowolnie wyraził zgodę. Zadania nałożone na niego w ramach powyższych oddziaływań zostały zaktualizowane 16 kwietnia 2015 roku. W opinii wychowawcy powód z

nałożonych zadań wywiązuje się niechętnie. Powodowi wielokrotnie proponowano udział w programach readaptacji społecznej dostępnej dla osadzonych na oddziale dla skazanych stwarzających poważne zagrożenie społeczne lub poważne zagrożenie dla zakładu lub bezpieczeństwa osadzonych w zakładach karnych typu zamkniętego w warunkach zapewniających wzmoczoną ochronę społeczeństwa i bezpieczeństwa zakładu. Powód zazwyczaj nie wyrażał chęci uczestnictwa tego w rodzaju programach. Pozwany podkreślił, iż administracja Zakładu Karnego w W. traktuje powoda w sposób zapewniający poszanowanie jego praw oraz godności osobistej. Wszelkie zgłaszane przez niego sprawy załatwiane są niezwłocznie, w zgodzie z obowiązującymi procedurami. W stosunku do powoda nie stosowano przemocy fizycznej bądź psychicznej.

W ocenie pełnomocnika pozwanego brak jest podstaw do zasądzenia zadośćuczynienia na rzecz powoda. Zgodnie z treścią art. 448 w związku z art. 24 § 1 k.c. roszczenie o zadośćuczynienia może być uwzględnione po wykazaniu przez powoda: naruszenia jego dóbr osobistych, okoliczności doznania przez niego krzywdy, związku przyczynowego pomiędzy naruszeniem a doznałą krzywdą, oraz z bezprawności zachowania sprawcy. W ocenie pełnomocnika pozwanego powód nie wykazał żadnych z powyższych okoliczności. Z ostrożności procesowej pełnomocnik pozwanego zakwestionował wysokość dochodzonego roszczenia, a także zasadę naliczania odsetek od dnia złożenia powództwa, a nie od daty wyrokowania.

Sąd ustalił, co następuje:

R. B. odbywa karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w W. od 1 grudnia 2014 roku. Od chwili przyjęcia powoda do Zakładu Karnego przebywał w jednej celi w oddziale dla skazanych o których mowa w art. 88 § 3 k.k.w. Powierzchnia celi bez toalety wynosi 4,38 m². Cella wyposażona jest kącik sanitarny. Powód ma zapewniony stały dostęp wody bieżącej. Powód może także dwa razy w tygodniu skorzystać z ciepłej kąpieli w łaźni na terenie oddziału mieszkalnego dla skazanych, o których mowa w art. 88 § 3 k.k.w.

Przy przyjęciu do zakładu karnego powód otrzymał odpowiednie do pory roku: odzież, bieliznę, obuwie i środki higieny oraz sprzęt stołowy. Bielizna osobista wymieniana jest raz w tygodniu, bielizna pościelowa raz na dwa tygodnie. Środki higieny osobistej uzupełniane są w cyklach miesięcznych.

Cella wyposażona jest sprzęt kwaterunkowy zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 stycznia 2014 roku w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w Zakładach Karnych i aresztach śledczych (Dz. U. z 2014 roku, pozycja 200) to jest: łóżko, stół, szafka więzienna, taboret, stolik lub półka pod telewizor, wieszak, półka na przybory toaletowe, popielniczka, lustro, szczotka do zmiatania, miska plastikowa, wiadro plastikowe lub kosz na śmieci.

W celi, w której przebywa powód jest wentylacja grawitacyjna, która jest poddawana kontroli przez uprawnionego mistrza kominiarskiego dwa razy w roku. Żadna z kontroli nie stwierdziła nieprawidłowości w zakresie funkcjonowania wentylacji.

Kącik sanitarny nie jest oddzielony ściankami działowymi, co wiąże się z tym, iż jest to cela jednoosobowa i nie ma potrzeby zapewnienia dodatkowych warunków intymnych.

Cella, w której przebywał powód jest właściwie oświetlona.

R. B. poddany został programom resocjalizacyjnym. Jak wynika z oświadczeń wychowawców uczestniczy w tych programach niechętnie.

Dowód: dokument karta 54 - 55

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny ustalony został w oparciu o dokumenty złożone do akt sprawy. Żadna ze stron nie kwestionowała prawdziwości tych dokumentów i wobec powyższego sąd uznał je za w pełni wiarygodne.

Na wstępie wskazać należy, iż powód w pozwie w sposób niezwykle chaotyczny i nieskładny uzasadnił żądanie zasądzenia od pozwanego kwoty 1.000.000 zł. Uzasadnienie powołuje szereg niezwiązanych ze sobą przepisów, zawiera wiele sformułowań sprzecznych ze sobą. Zdania niejednokrotnie ułożone są w sposób nielogiczny. Dokładna analiza treści żądania pozwala na przyjęcie, iż powód dochodził powyższej kwoty z tytułu naruszenia jego dóbr osobistych związanych z niewłaściwymi warunkami panującymi w Zakładzie Karnym oraz w związku z błędami popełnionymi w toku postępowania przygotowawczego oraz postępowania sądowego, które doprowadziły do osadzenia go w zakładzie karnym. W piśmie z dnia 5 maja 2015 roku pełnomocnik powoda sprecyzował żądanie wskazując, iż dochodzona kwota stanowi zadośćuczynienie za krzywdę związaną z wykonywaniem władzy publicznej i w związku z naruszeniem jego dóbr osobistych związaną z niewłaściwymi warunkami panującymi w Zakładzie Karnym. Zarówno w pozwie jak i w piśmie precyzującym żądania pozwu brak jest wskazania na czym miałyby polegać niewłaściwe wykonywanie władzy publicznej. Powód jak i jego pełnomocnik nie wskazują także jakie dobra osobiste powoda zostały naruszone i jakim czynem.

W ocenie Sądu, powództwo jest niezasadne.

Przede wszystkim wskazać należy, iż obowiązkiem powoda, reprezentowanego przez profesjonalnego pełnomocnika było wskazanie żądania oraz jego uzasadnienie, które przedstawiałoby szczegółowe okoliczności faktycznych, na których powód opiera swoje roszczenie. Dopiero tak sformułowane, kompletne żądanie może stanowić podstawę do rozpoznania sprawy przez Sąd. Powód jak i jego pełnomocnik nie wskazali w zasadzie żadnych okoliczności faktycznych, z których wywodzili żądanie zapłaty. Nie wskazali żadnych dowodów na poparcie swoich twierdzeń.

Zgodnie z art. 417§ 1 k.c. za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Jak wynika z art. 361§1 k.c. zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. Przepisy te określają przesłanki konieczne do przyjęcia odpowiedzialności odszkodowawczej. Wskazane przepisy uzależniają nałożenie obowiązku naprawienia szkody od zaistnienia przesłanek, którymi są:

- 1) zdarzenie, z którym na określonych zasadach normy prawne wiążą obowiązek naprawienia szkody przez dłużnika związany z niezgodnym z prawem działaniem lub zaniechaniem przy wykonywaniu władzy publicznej;
- 2) szkoda;
- 3) związek przyczynowy, pozwalający ustalić, że zdarzenie jest przyczyną szkody.

Zgodnie z ogólnymi regułami postępowania dowodowego – art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Na powódzie ciążył zatem obowiązek wykazanie przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej – zdarzenia wywołującego szkodę, szkody, jej wysokości i związku przyczynowego pozwalającego ustalić, że zdarzenie jest przyczyną szkody.

Powód nie złożył w niniejszej sprawie żadnych wniosków dowodowych w zakresie szkody i jej wysokości jak i nie sprecyzował na czym dokładnie miałyby polegać niezgodne z prawem działanie organów Państwa. Ograniczył się wyłącznie do podniesienia żądania zapłaty odszkodowania, zadośćuczynienia w łącznej wysokości jednego miliona złotych. W tej sytuacji żądanie jako nieudowodnione podlegało oddaleniu.

Na marginesie wskazać należy, iż Sąd w postępowaniu cywilnym nie jest władny do badania prawidłowości postępowania karnego i oceny zasadności wymierzenia powodowi kary pozbawienia wolności. Powód popełniając przestępstwo musi liczyć się z poniesieniem kary, także w postaci pozbawienia go wolności.

Jak wynika z pisma pełnomocnika powoda R. B. swoje żądanie oparł także na naruszeniu dóbr osobistych związanych z niewłaściwymi warunkami panującymi w Zakładzie Karnym w W.. Problematyka ochrony dóbr osobistych jest zagadnieniem skomplikowanym i złożonym. Podstawowe uregulowania w tej materii znalazły się m.in. w Konstytucji RP, kodeksie cywilnym i innych przepisach.

Zgodnie z art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny (art. 24.k.c.)

Jak wynika z przytoczonych przepisów polskie prawo nie przewiduje zamkniętego katalogu dóbr chronionych prawnie. Tym niemniej aby dochodzić zadośćuczynienia za ich naruszenie, nie wystarczy samo wskazanie zdarzenia, które spowodowało to naruszenie, ale także powód musi wskazać jakie konkretnie dobra osobiste zostały naruszone. Przy wyjaśnianiu istoty dóbr osobistych i związanych z nimi praw osobistych dominujący jest pogląd wskazujący, iż przy ocenie czy doszło do naruszenia dóbr osobistych decydujące znaczenie ma nie tyle subiektywne odczucie osoby żądającej ochrony prawnej, ile to jaką reakcją wywołuje w społeczeństwie to naruszenie. Ocena czy doszło do naruszenia dobra osobistego danego podmiotu oparta jest na przesłankach subiektywnych i obiektywnych.

Z treści art. 24§1 k.c. wynika jednoznacznie, iż ochrona dóbr osobistych przysługuje jedynie przed działaniem bezprawnym. Przesłanka bezprawności działania jest przesłanką konieczną do udzielenia ochrony o charakterze niemajątkowym. Przesłanka bezprawności działania jest ujmowana w kodeksie cywilnym szeroko. Przyjmuje się mianowicie, że bezprawne jest każde działanie sprzeczne z normami prawnymi, a nawet z porządkiem prawnym oraz zasadami współżycia społecznego. W orzeczeniu z 19 października 1989 roku (II Cr 419/89 OSP 11-12/90, poz. 377) Sąd Najwyższy wskazał, iż za działania bezprawne uważa się każde działanie naruszające dobro osobiste, jeśli nie zachodzi żadna ze szczególnych okoliczności usprawiedliwiających je. Sąd Najwyższy wskazał, iż do okoliczności wyłączających bezprawność naruszenia dóbr osobistych zalicza się: działanie w ramach porządku publicznego- tj. działanie dozwolone przez obowiązujące przepisy prawa, wykonywanie prawa podmiotowego, zgodę pokrzywdzonego, działanie w obronie uzasadnionego interesu społecznego.

Ogólne reguły postępowania dowodowego (art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c.) nakładają na powoda obowiązek dowodowy w zakresie wykazania zasadności swoich roszczeń. To powód winien wykazać w postępowaniu dowodowym, iż doszło do zdarzenia naruszającego jego konkretne dobra osobiste. Stanowisko takie potwierdził Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 14 grudnia 2012 r. (I CSK 248/12, Lex nr 1314386), w którym wskazał, iż w sprawach przeciwko Skarbowi Państwa o zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę wskutek naruszenia dóbr osobistych przez osadzenie w przeludnionej celi więziennej, na powódzie zgodnie z art. 6 w związku z art. 24 i 448 k.c. spoczywa ciężar dowodu umieszczenia go w określonym czasie w przeludnionej celi i wynikłego stąd naruszenia jego godności lub innych dóbr osobistych oraz doznania krzywdy niemajątkowej. Wyrażony powyżej pogląd odnosi się także do innych podnoszonych przez powoda naruszeń związanych z nieodpowiednimi warunkami panującymi w celach: złą wentylacją, niewłaściwym oświetleniem, brakiem pądu, brakiem ciepłej wody czy źle zorganizowanym kącikiem sanitarnym. Powód winien wykazać w jakiej konkretnie celi w jakiej jednostce penitencjarnej przebywał w warunkach nieodpowiadających przepisom prawa.

Powód nie przytoczył w zasadzie żadnych konkretnych zdarzeń i faktów mogących być podstawą powództwa, poprzestając na bardzo ogólnikowych twierdzeniach.

Naruszenie dóbr osobistych oraz bezprawność są kategoriami całkowicie samodzielnymi, niezależnymi i każda z nich podlega kwalifikacji i ocenie. Kto zatem twierdzi, że naruszono jego dobro osobiste, nie musi wykazywać bezprawności (art. 6 k.c.), nie zwalnia go to jednak od obowiązku wykazania, że do naruszenia (zagrożenia) dobra osobistego faktycznie doszło. Ciężar przytoczenia faktów w tym zakresie spoczywa więc na powodzie, który powinien wywiązać się z niego w zakresie umożliwiającym sądowi sprawdzenie zasadności żądania. Powód musi więc jedynie dowieść naruszenia swego dobra osobistego, pozwany - aby się ekskulpować - musi wykazać brak bezprawności w swoim zachowaniu (Tak Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 22 sierpnia 2014 r. I ACa 313/14 LEX nr 1509041).

Zgodnie z art. 24 § 1 k.c. ten czyje dobro osobiste zostało naruszone może na zasadach przewidzianych w kodeksie żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Na zasadach określonych w kodeksie oznacza, iż w zakresie ochrony majątkowej ciężar dowodu wykazania przesłanek odpowiedzialności spoczywa na powodzie. Jeżeli powód wywodzi z określonych twierdzeń skutki prawne to jest on zobowiązany je udowodnić. W realiach niniejszej sprawy skoro dobra osobiste powoda były naruszane i wiedząc, że będzie kierował powództwo winien przygotować się do sprawy i gromadzić niezbędne dane do dochodzenia roszczenia. Proces cywilny jest postępowaniem kontrydiktoryjnym. Co za tym idzie, Sąd jest wyłącznie niezawisłym organem, który w oparciu o zasadę swobodnej oceny dowodów, ocenia zgromadzony w sprawie materiał dowodowy. Zasada kontrydiktoryjności, wskazuje, iż Sąd nie powinien dopuszczać dowodów z urzędu, z wyjątkiem zupełnie szczególnych sytuacji. Bezstronność Sądu jest podstawową zasadą procesu cywilnego i jej naruszenie może stanowić zarzut nierównego traktowania stron. Nie jest zatem rolą Sądu przeprowadzanie dowodów z urzędu na poparcie żądań pozwu, gdyż obowiązek wniesienia wniosków dowodowych i ich przedstawienia obciąża powoda. Jak już wyżej wskazano to powód przede wszystkim powinien udowodnić istnienie działania lub zaniechania sprawcy krzywdy niemajątkowej, istnienie tejże krzywdy wynikającej z naruszenia przez pozwanego dobra osobistego i związek przyczynowy między krzywdą niemajątkową a działaniem lub zaniechaniem sprawcy krzywdy niemajątkowej.

Sąd oddalił wniosek pełnomocnika powoda o przesłuchanie powoda. Zgodnie z art. 299 k.p.c. jeżeli po wyczerpaniu środków dowodowych lub w ich braku pozostały niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, sąd dla wyjaśnienia tych faktów może dopuścić dowód z przesłuchania stron. W przedmiotowej sprawie powód nie przedłożył żadnych dowodów i nie wskazał na jakie okoliczności Sąd miałby go przesłuchać. W tej sytuacji wniosek jako niezasadny należało oddalić

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd zgodnie z powołanymi wyżej przepisami orzekł jak w sentencji orzeczenia. O kosztach orzeczono zgodnie z art. 98§1 k.p.c. w zw. z §10 pkt 25 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. 2013.490 tekst jednolity).

SSO Wojciech Modrzyński